

26.46x21.73	1	8	עמוד	הארץ - כותרת	01/05/2020	72864949-9
מכון חרובאשר בן אריה - מנכ"ל מכון חרו - 29450						

"ההורים לא מקשיבים": הקורונה מנקודת מבטם של הילדים

מחקר שנעשה בקרב 654 בני 10-16 מצייר תמונה מטרידה: הילדים מרגישים שנותרו לבד מול המסכים, מתגעגעים לחבריהם ומודרים מהשיח

לי ירון

"אגלה לך סוד: לא כל כך כיה לי להיות כל היום בבית עם ההורים העצבניים, שצועקים עליי סתם הרבה יותר. כבר משעמם לי לשבת מול המחשב, ואני כבר לא מתלהב שנותנים לי שוקולד לפי גי האוכל" — כך אמר ל"הארץ" בן 11 מאזור הצפון, שביקש ששמו יישמר במערכת, כדי שהוריו לא יגלו את סודו.

משבר הקורונה הביא עמו לא מעט דאגות הנוגעות לכאורה בעיי קר למבוגרים; לעתיד הקשישים, לעתיד הדמוקרטיה, לעתיד הת-עסקתי — אפילו לעתיד הקניות הבאות בסופה. לכמעט שלושה מי-ליוני אזרחי ישראל שלא עברו את גיל 18 — ונמצאים בסיכון הנמוך ביותר להדבקות בנגיף — אמורות להיות לכאורה הרבה פחות סיבות לדאגה. הורים רבים מעדיים שהם משקיעים כעת יותר מתמיד את מיטב זמנם ומאמציהם בילדיהם, וכי אלה וכו בחופש הגדול באמצע השנה, זמן מסך בלתי מוגבל וגי-שה חופשית למגירת הממתקים.

אך מה שנשמע כמו חלומו של כל ילד מתברר כדומה יותר לסיטו. מחקר שנעשה בשבועות האחרונים במכון חרוב ובחן באנר-נימיות את תחושותיהם של מדגם מייצג מילדי ישראל חשף הידר-דרות בשלומם ורווחתם של היל-דים. בהשוואה למחקר הזה שנע-שה בשנת הלימודים 2017-2018, ניכרת ירידה בתחושות חיוביות ובשביעות רצון הילדים מחייהם. "למורים שלי לא אכפת ממני והם לא מתעניינים בי", "מבוג-רים מקשיבים לי פחות", "רוב היום אני צופה בטלוויזיה או

משחק במחשב", "אני מעביר את רוב הזמן לבד עם עצמי" — אלה חלק מהתחושות שעליהן דיווחו בין רבע לשני שלישים מהילדים. לדברי פרופ' אשר בן אריה, מנכ"ל מכון חרוב וחבר סגל בכית הספר לעבודה סוציאלית באוניברסיטה העברית, חיי היל-דים מושפעים מהקורונה לא פחות מחיי המבוגרים. "אסור לנו להת-עלם מהם", הוא אומר, "הם רוצים להיות חלק מהשיח. במיוחד אסור לנו להתעלם ממה שמציק להם, וחובה עלינו לשים לב לילדים שמביעים מצוקה, תסכול וחוסר התייחסות". פרופ' בן אריה ערך את המחקר יחד עם שגית ברוק וחמוטל פרקש. החוקרים בחנו את תחושותיהם ועמדותיהם של מד-גם מייצג של 654 ילדים בני 10-16 מהחברה החרדית, הערבית, החילונית והדתית. המחקר התב-סס על שאלות סגורות בלבד, כא-שר הילדים התבקשו לבחור את התשובה המתאימה ביותר עבורם.

לא מצליחים ללמוד

המסקנה הראשונה שעולה מהמחקר היא כי חרף מאמצי הלמידה מרחוק שהפעיל משרד החינוך, כמחצית הילדים מעדיים שבית הספר אינו ממשיך להיות חלק משמעותי מסדר היום שלהם. נוסף על כך, 41.8% מהילדים העידו כי אינם מצליחים לה-משיך וללמוד מהבית ו-27.7% מהילדים אינם מרגישים שהמור-רים מתעניינים בהם בתקופה זו. סלמה מסארווה מכפר קרע, בת 16, תלמידת כיתה י"א, מעי-דה כי היא מזדהה עם התחו-שות הללו: "הלימודים לא רצי-ניים", היא אומרת. "אני דואגת כי

סלמה מסארווה, בת 16 מכפר קרע: "אני רואה יותר טלוויזיה למרות שנמאס לי" צילום: רמי שלוש

הלימודים מאוד חשובים לי. איך אגש לבגרויות? הרבה שיעורים מתבטלים, שיעורי עברית ואור-חות לא היו כמעט מאז הקורונה. אני עושה פאזלים ומבשלת הר-בה, אבל גם רואה יותר טלוויזיה ויותר במחשב למרות שנמאס לי".

משה (שם בדוי), בן 12 ממשפחה חרדית מירושלים, מעיד על תחושות דומות: "אני לומד דרך הטלפון כי אין אינט-רנט, אני שומע את הרב ומתכר-נן לכר מצווה, אבל ללמוד תורה לבד זה לא אותו דבר כמו בכי-תה", הוא אומר. "חסר לי לראות את הפנים של הרב והחברים, ואני דואג לסבתא שלי".

אבל התחושות כלפי המור-רים הן רק קצה הקרחון. מתב-רר כי הילדים חשים שגם הוריהם השאירו אותם לבד במערכת: כדומה לרון, 77.1% מהילדים

בסקר השיבו שהם מבליים כמה שעות עד רוב היום בצפייה בט-לוויזיה ובמחשב. כ-63% העידו כי הם מבליים כמה שעות כל יום כמשחקים במחשב ובטלפון הנייד. אותו שיעור העיד כי הוא מבלה את פרק הזמן הזה ברשתות החב-רתיות. רק כ-45% מהמשיבים ענו כי הם מקדישים את פרק הזמן הזה לשיחות עם אחרים בצורות שו-רות. תמר גוטמן, בת תשע ממושב בני ראם, הגדירה במדויק את הת-חושה בלי שקראה את המחקר: "אני עושה זום עם החברות ועם המורה, אבל זה לא ממש נחמד כי לא עושים כלום חוץ מלראות אחת את השנייה", היא מתארת. "אני אפשר לשחק ביחד או ללכת לבית של חברות, ואני מתגעגעת לחוג צפרות ולבני עקיבא".

בחלק אחר של המחקר

מוציגים הממצאים של מדדי הר-יוחה הסובייקטיבית של הילדים, בהשוואה למחקר קודם שנעשה בשנת הלימודים תשע"ח. באופן גורף, שביעות הרצון של הילדים מתחומי חיים שונים נמוכה יותר במדגם הנוכחי. כך, למשל, מידת שביעות הרצון של ילדים ממידת ההקשבה של מבוגרים ביחס למה עשוי לקרות להם בהמשך החיים ומהשימוש בזמן הפנוי שלהם ירדה ל-7.5 מ-8.5. כאשר יל-דים נשאלו עד כמה שמחים הם הרגישו בשבועיים האחרונים, הממוצע היה 7.3 לעומת 8.7 במחקר הקודם. בהתאם, יותר ילדים דיווחו כי הם חשים עצו-רים ומשועממים, אך כ-50%-65 מהילדים דיווחו שהם כמעט ולא חווים תחושות שליליות.

אף שרובם המוחלט של היל-דים שמעו על הקורונה, רבים מהם היו רוצים לדעת ולהשתתף יותר בשיח בנושא: כ-40% מהילדים ענו שאינם משתתפים במידה גבוהה בשיח בנושא, וכ-45% היו רוצים שיקשיבו להם יותר בנוגע לכך. כמו כן, ילדים רבים מודאגים מאוד מהידבקות, אך בעיקר בי-חס לאנשים סביבם: שיעור היל-דים שמודאגים מאוד מכך שה-קרובים אליהם ידבקו בוירוס (60.2%) כמעט כפול משיעור הילדים שדואגים מכך שהם בע-צמם יידבקו (33.8%). תשובות הילדים עשויות להעיד על כך שהם מבינים את משמעות המח-לה בעיקר בקבוצת הסיכון המ-בוגרת יותר. "בסופרמרקט אצלנו אין בדיקות חום, אנשים לא שמים מסכות ואני דואגת לזקנים בר-חוב", אמרה סלמה, "אני לא מבי-נה למה הם יוצאים".

